

**А.С. Пушкин «Кыһыл көмүс балыкчаан уонна балыксыт» остуоруйатынан
детсад оҕолоругар аналлаах инсценировка сценарийа.**

Музыка	Автор	Герой	
		Хамсаныыта	Тыла
1 сцена- муора, балаҕан.			
«Фон»	- Көбүөхтүүр долгуннаах Күөх муора кытыытыгар, Бур-бур буруолуур Буор балаҕанна, Оҕонньордоох эмээхсин Отут ордуга сыл Олорбуттара үһү. Оҕонньор муораҕа киирэн, Мунхатынан бултуура.	<i>Муора кытыытыгар , эргэ балаҕан аттыгар оҕонньор мунхатын көрүнэр, эмээхсин сап хата олорор.</i>	
«Муора тыһа»		<i>-Мунхатын быраҕар, от иулистэн кэлэр, оҕонньор хомойор . -Иккиһин быраҕар, от иулистэн кэлэр, оҕонньор оту ылан быраҕар . -Үсүһүн быраҕар, балык тийиэн кэлэр , оҕонньор соһуйан олоро тухэр.</i>	<i>-“Хайа, от иулистэн хаалбыт ди” -“Оо, эмиэ от иулистит ” -“Хайаа”</i>
«Балык музыката»	Көмүс балык күөрэйэн тахсаат, Киһилии кэпсэппитэ;	<i>Балык мунхаҕа тутулла сытан сангарар</i>	<i>-“Быт миигин, кырдыаҕаас, Быт төттөрү муораҕа, Баҕарбыккын манньалыам, Көрдөөбүккүн баар гыныам”</i>
	Оҕонньор эрэйдээх Улаханник соһуйда: Отут ордуга ус сылы быһа Мунхатынан бултуура да, Сангарар балык баар диэн Санаатыгар да суоҕа.	<i>Оҕонньор туран кэлэр, сүүһүн соттор. Көмүс балыгы муораҕа төттөрү ыытар</i>	<i>-“Көмүс балыгыам, Миэхэ туох да наадата суох, Муораҕар төттөөхтөө Конулгунэн куулэйдээ”</i>

Фон	Офонньор эмээхсинигэр кэлэн, Улуу дьиктини кэпсээбит:	Офонньор дьиэтигэр ыксаан кэлэр.	-“Эмээхсиэн, дьэ бугун дьикти балыгы туттум, Көттөрү балык буолбатах, көмүс балык эбит. Баҕарбыккын манньалыам, көрдөөбүккүн бааргыныам диэтэ уонна күөх муорабар төттөрү ыт диэн көрдөстө. Ол иһин аһынан , төттөрү ытан кэбистим”
		Эмээхсин кыһылар, харыытатын көрдөрөр.	“ Оо, дьэ, офонньор, балыктан саатар саҥа харыыта көрдөһүөххүн. Көр бу, харыытабыт алдьанан бүппүт.
	Тэннэһиэ дуо, офонньор, Тизтэйэн-саарайан, Күөх муораба төттөрү Киирэн кэлэн көрбүтэ : Эрэнэ долгуннар Эбирдии ооньуулар.	Офонньор муораба ыксаан кэлэн, балыгы ыңгырар.	“Көмүс балыкчаан”
Балык музыката		Балык устан кэлэр уонна ыйытар	Туохха кыһанныг кырдыаҕаас?”
		Офонньор балыктан көрдөһөр	“Аһын даа, хотун балыгыам, Абыраа, быһаа! Эмээхсиним саҥа харыытата көрдөс диэн ытта .
		Балык офонньору кытта кэпсэтэр	“Санаарбаама кырдыаҕаас , дьиэбэр бар, Сана харыыта баар буолуо”
Эмээхсин сана харыытаба таҥас суунара көстөр.			

	<i>Офонньор эмээхсинигэр кэлэн, Одуулаан көрбүтэ: Хайыы-уйэбэ сана харыыта баар буолбут.</i>	<i>Эмээхсин кыыһыра көрсөр</i>	<i>“Баара суоҕа бу харыытаны эрэ көрдөөбүккүн, Бар, өссө тийиэнгин аны сана дьизтэ көрдөө”</i>
Фон	<i>Тэннэһиэ дуо, офонньор, Тиэтэйэн-саарайан, Күөх муораҕа кэлэн көрбүтэ: Муора уута мунду миинин курдук будулуйбут эбит.</i>	<i>Офонньор балыгы ынгырар</i>	<i>“Көмүс балыкчаан”</i>
		<i>Балыкчаан устан кэлэр</i>	<i>Туохха кыһанныг кырдыаҕаас?”</i>
		<i>Офонньор балыктан көрдөһөр.</i>	<i>“Аһын даа, хотун балыгыам, Абыраа, быыһаа! Эмээхсиним аны сана дьиз наада диэтэ.</i>
		<i>Балык долгунга хамсыы-хамсыы саңгарар.</i>	<i>“Санаарҕаама, кырдыаҕаас дьизэбэр бар, баҕан хоту дьиз баар буолуо”</i>
2 сцена - сана дьиз уларыһар, Эмээхсин түннүккэ олороро көстөр.			
	<i>Бур-бур буруолуур Буор балаҕаныгар оннугар, Ампаардаах, хаһаалаах Сана дьиз түннүгэр Эмээхсинэ олороро көһүннэ.</i>	<i>Эмээхсин сана дьизтин түннүгэр олорон, офонньорго кыыһырар</i>	<i>Баара суоҕа бу дьизни эрэ көрдөөн ылбыккын. Бар, балыкка тийиэнгин миигин дворянка буолуон баҕарар үһү диэ.</i>
Фон	<i>-Тэннэһиэ дуо, офонньор, Тиэтэйэн-саарайан, Күөх муораҕа төттөрү Киирэн кэлбитэ: Баараҕай муората Барылыы баалланар.</i>	<i>Офонньор балыгы ынгырар</i>	<i>“Көмүс балыкчаан”</i>
Балык муз.		<i>Балыкчаан устан кэлэр</i>	<i>Туохха кыһанныг кырдыаҕаас?”</i>
		<i>Офонньор тобуктаан туран балыктан көрдөһөр.</i>	<i>“Аһын даа, хотун балыгыам, Абыраа, быыһаа! Эмээхсиним аны баай дворянка буолуон баҕарбыт үһү.</i>

		<i>Балык долгунга хамсыы-хамсыы сангарар.</i>	“Санаарбаама, дьибэр бар.
3 сцена - дьибэ уларыяр, дворянка үлэһиттэрин кытта киирэр.			
		<i>Обонньор эмээхсинигэр кэлэн этэр</i>	“Баарынньа- судаарынньа, дорообо”
		<i>Дворянка обонньорун кыһыра көрсөр</i>	Чэ, туруон дуо, барангын , ат далын ыраастаа
Үлэһиттэр таһаһын көннөрөллөр			
Музыка тыһыһыр	Бу курдук нэдиэлэ Буолан ааста. Иккис нэдиэлэбэ Эмээхсинэ ордук Эбии кырыктыйда.	<i>Дворянка обонньорун ыһгыртарар.</i>	-(үлэһиттэригэр) Обонньору манна баар гынын. -(обонньорго)Балыкка тийэнгин, аны сарысса буолуон бабарар үһү диэ.
		<i>Обонньор дворянка иннигэр турар</i>	-Эмээхсин , хайдах буоллун. Сарысса буолан дьон күлүүтүгэр бараары дуо?
		<i>Эмээхсин өссө кыһырар, иэдэскэ таһыйар.</i>	- Көр, эрэ, өссө миигин кытта мөккүһэ турар, Бар түргэнник, балыктан көрдөһө орус”
Фон	-Тэннэһиэ дуо, обонньор, Тиэтэйэн-саарайан, Күөх муораба төттөрү Киирэн кэлбитэ: Көбүөхтүүр долгуннаах Күөх муора баалланан, Халлыргыы-куллургуу Хараара дьалкыйбыт .	<i>Обонньор муораба тийэр , балыгы ыһгырар</i>	“Көмүс балыкчаан”
		<i>Балык устан кэлэр.</i>	Туохха кыһанныг кырдыбаас?”
		<i>Обонньор балыктан көрдөһөр.</i>	“Аһын даа, хотун балыгыам, Абыраа, быһаа! Эмээхсиним аны сарысса буолуон бабарбыт үһү.

		<i>Балык долгунга хамсыы-хамсыы сангарар.</i>	“Санаарбаама, дьизбэр бар. Сарыысса буолуоҕа”
4 сцена- Дьбарыас көстөр. Сарыысса баай астаах остуолга олорор, кинини тула байаардар, дворяннар, сүгэлээх харабыллар тураллар.			
		<i>Обонньор эмээхсинигэр кэлэн этэр</i>	“Дорообо уордаах сарыысса! Дьэ баҕа санаанг туолла дуо?”
		<i>Сарыысса кыыһырап уонна аан диэки ыйар</i>	Уордаах сарыысса диэбит буола, буола. Бу обонньору мантан үүрэн таһаарын
Үлэһит кыргыттар аһамаллар			
	Бу курдук нэдиэлэ Буолан ааста. Иккис нэдиэлэбэ Эмээхсинэ ордук Эбии кыырыктыйда	<i>Сарыысса обонньорун ынгыртарар.</i>	-(үлэһиттэригэр) Обонньору манна баар гынынг. -(обонньорго)Балыкка барангынг эт, сарыысса буолуон баҕарбат, аны балыгы уонна муораны бас билиэбин баҕарар үһү диэ.
		<i>Обонньор эмээхсиниттэн көрдөһөр</i>	Эмээхсин, хайдах да оннук буолуон сатамат.
		<i>Эмээхсин өссө кыыһырап</i>	Өссө сатамат диэбит буола-буола. Бар , тургэнник балыктан көрдөс .
“Муора тыаба”	-Тэннэһиэ дуо, обонньор, Тиэтэйэн-саарайан, Күөх муораба төттөрү Киирэн көрбүтэ: Силлиэ тыал обургу Силлиэрэн-боллоорон, Уордайбыт долгуннар Уһуутуу сырсаллар.	<i>Обонньор балыгы ынгырап</i>	“Көмүс балыкчаан”
		<i>Балыкчаан устан кэлэр</i>	Туохха кыһанныг кырдыабаас?”
		<i>Обонньор балыктан көрдөһөр.</i>	“Аһын даа, хотун балыгыам, Абыраа, быһаа! Эмээхсиним аны эйиигин уонна муораны бас билиэн баҕарар үһү.
	Көмүс балыкчаан Уу тугэбин диэки Устан бара турда.	<i>Балык кутуругун хамсатан устан бара турар.</i>	

**Муора
тыаһа**

Дыбарыас уларыһар. Эмээхсин эргэ дьэтин таһыгар олороро көстөр.

**Оҕонньор көһүйүөр
диэри
Көһүттэ даҕаны,
Көмүс балыга,
Хоруйун эппэтэ.**

*Оҕонньор одуулаан
муораны көрөр.*

**Оҕонньор төннөн кэлэн
Одуулаан көрбүтэ:
Уруккутун курдук,
Бур-бур буруолуур
Буор балаҕана
Баар буолбут.
Эмиэ боруокка
Эмээхсинэ олорор.
Эмээхсинин иннигэр:
Хайыттан хаалбыт
Харыытата сытар.**

*Эмээхсин
алдьаммыт
харыытатын
аттыгар олорор.*
